



ZDRUŽENJE FRANK
Kunaverjeva ulica 9
1000 LJUBLJANA

Ljubljana, 31.01.2020

Varuh človekovih pravic RS
Dunajska cesta 56

1109 Ljubljana

E-pošta: info@varuh-rs.si

Zadeva: Pobuda varuhu zaradi neustreznega in neučinkovitega varstva potrošnikov pred nepoštenimi pogoji v potrošniških pogodbah v primeru kreditov v švicarskih frankih

Spoštovani!

Na naslov varuha se obračamo s pobudo v zvezi z **zakonodajno in s sodno prakso Republike Slovenije, ki krši človekove pravice in pravo EU, saj ne zagotavlja učinkovitega in ustreznega varstva potrošnikov pred nepoštenimi pogoji v potrošniških pogodbah v primeru kreditov v švicarskih frankih** (denominiranih v švicarskih frankih in z valutno klavzulo v švicarskih frankih). Pobuda se primarno opira na področje pravosodja in temeljnih človekovih pravic, sekundarno pa na področje varstva potrošnikov. Ključni problem, ki ga naslavljamo na vas, je nepravilno izvajanje oziroma nepravilna uporaba zakonodaje EU na področju sodnega varstva potrošnikov - kreditojemalcev s krediti v švicarskih frankih - v Republiki Sloveniji. Hkrati opozarjamo na nerazumljivo neaktivnost zakonodajalca v primeru množičnega oškodovanja potrošnikov, čeprav 8. člen Direktive 93/13/EGS državam članicam omogoča najvišjo raven varstva potrošnikov, kamor sodi tudi sprejem zakonskega oz. sistemskega ukrepa.

Zdrúženje Frank je bilo ustanovljeno januarja 2015¹ s ciljem uveljavljanja interesov kreditojemalcev s krediti v švicarskih frankih. Kredit v švicarskih frankih je po naši oceni najelo okoli 32.000 gospodinjstev, skupaj s poroki znaša število oškodovanih prebivalcev najmanj 96.000, kar predstavlja nekaj manj kot 5 % celotnega prebivalstva. Največ tovrstnih kreditov je bilo prodanih v letih 2005-2008. Posebej hitro je naraščal delež dolgoročnih stanovanjskih (hipotekarnih)

¹ Podatki o ustanovitvi iz poslovnega registra Slovenije: ustanovitev 27.01.2015, registrski organ Upravna enota Ljubljana Center. Dostopno na: <https://www.ajpes.si/prs/> (obvezna prijava).

kreditov, ki so za kreditorejmalce visoko tvegani in predstavljajo sistemski problem. V letu 2008 so bila gospodinjstva zadolžena pri bankah s krediti v švicarskih frankih za 1,4 milijarde EUR, kar je predstavljalo skoraj 20 % vseh kreditov tega sektorja. Kar 79 % kreditov v švicarskih frankih je bilo sklenjenih v obliki dolgoročnih hipotekarnih stanovanjskih kreditov.

Aktivnosti Združenja Frank vključujejo povezovanje kreditorejmalcev, medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj ter nudenje informacijske opore, obveščanje javnosti, zastopanje interesov kreditorejmalcev v zakonodajnem postopku in na pogajanjih z bankami, ter sodelovanje z odvetniki, ki kreditorejmalce zastopajo v postopkih pred slovenskimi sodišči. Društvo si je doslej prizadevalo doseči rešitev problema neomejenega tečajnega tveganja, ki smo mu izpostavljeni kreditorejmalci s krediti v švicarskih frankih, z dvema (neuspešnima) poskusoma vložitve interventnega zakona v letih 2017 in 2019 in (prav tako neuspešnim) poskusom oblikovanja kolektivnega sporazuma z bankami v letu 2018. Na slovenska sodišča je bilo doslej vloženih več kot 300 tožb potrošnikov, v petih primerih je o njih odločalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije.

Republika Slovenija v obdobju od 15. 1. 2015 do danes kljub več opozorilom Združenja Frank še ni zagotovila učinkovitih in ustreznih pravnih sredstev za odpravo nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah o kreditih v švicarskih frankih, ne po sodni in ne po zakonodajni poti. Še posebej problematična je v tej luči sodna praksa Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (v nadaljevanju: VS RS), ki sistematično krši človekove pravice in pravo EU. VS RS je v času od maja do decembra 2018 sprejelo več (5) odločitev v zadevah kreditov v švicarskih frankih (opr. št. II Ips 201/2017, II Ips 137/2018, II Ips 195/2018, II Ips 141/2017 in II Ips 197/2018)². **Na podlagi teh primerov se je ustalila sodna praksa, ki temelji na nepravilni uporabi oziroma izvajanju zakonodaje EU v škodo potrošnika.** Odločitve VS RS so vodilo tudi v ostalih primerih, saj nižja sodišča oz. drugi organi presojujejo v skladu z njimi. Nekatero sporne odločitve VS RS so zato zapečatile usodo vseh ostalih potrošnikov kreditorejmalcev, ki imajo enako situacijo.

Sodna praksa, ki jo je začrtalo VS RS, krši sodno varstvo slovenskih potrošnikov s tem, ko ne upošteva a) posebnosti, ki se nanašajo na širše področje uporabe nacionalnih pravil, s katerimi je Direktiva o nepoštenih pogojih prenesena v nacionalno zakonodajo in b) strožjih pravil glede nepoštenosti pogodbenih pogojev ter c) blaži zahtevo Sodišča EU o široki razlagi preglednosti in transparentnosti in

² Sodbe Vrhovnega sodišča RS v zadevah: II Ips 201/2017, z dne 7. maja 2018, dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111418700/>; II Ips137/2018, z dne 25. oktobra 2018, dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111423696/>; II Ips 195/2018, z dne 25. oktobra 2018, dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111424678/>; II Ips 141/2017, z dne 18. oktobra 2018, dostopno na <http://sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111422264/>; in II Ips 197/2018, z dne 20. decembra 2018, dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111425123/>.

d) ne upošteva načela, da nepoštenih pogojev v pogodbah načeloma ni dovoljeno nadomeščati.

VS RS se v pravnem dvomu tudi ni obrnilo z vprašanjem za predhodno razlago evropskega prava na Sodišče Evropske unije, ampak je v večjem številu primerov sprejelo sporno razlago, ki je bila v škodo potrošnikov. Pri svojem odločanju tudi ni upoštevalo sodb Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: SEU) in informacij iz javno dostopnih virov na spletišču Evropske komisije. Opustitev dolžnosti predložitve vprašanja v predhodno odločanje in neupoštevanje sodne prakse EU je vodilo v ustaljeno sodno prakso, ki ni skladna s pravili evropskega pravnega reda. Zaradi napačne uporabe t.i. "potrošniške zakonodaje", VS RS neupravičeno niža standard sodnega varstva potrošnikov, kar ima za posledico zmanjšanje možnosti za vzpostavitev dejanskega ravnotežja med bankami in kreditorejmalci kot šibkejšo stranko. Sodna praksa VS RS s tem posredno vpliva tudi na politično in pogajalsko moč Združenja Frank v izvensodnih oblikah reševanja problema, to je v zakonodajnem postopku in v iskanju dogovorne rešitve z bankami.

Očitek VS RS se v prvi vrsti nanaša na neupoštevanje neprenosa člena 4(2) Direktive 93/13/EGS o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (v nadaljnjem besedilu: Direktiva) v slovensko zakonodajo. V zvezi z neprenosom člena 4(2) Direktive v slovenski pravni red je Vlada RS v dopisu z dne 28. februarja 2008 Evropsko komisijo obvestila:

"Pri odločitvi o prenosu Člena 4(2) Direktive [...] smo se v Sloveniji na podlagi Člena 8 Direktive [...] odločili, da slovenski pravni red z možnostjo izpodbijanja nepoštenih pogodbenih pogojev in uveljavljanja ničnosti v najširšem smislu nudi potrošniku višjo raven varstva njegovih pravic."³

Informacija o tem je na voljo na spletišču Evropske komisije⁴. Javno dostopna je bila tudi v letu 2018, v času odločanja sodišča. VS RS zgoraj navedenega obvestila Vlade RS glede zagotavljanja višje ravni varstva pravic potrošnikov, kar ureja Zakon o varstvu potrošnikov⁵ (v nadaljnjem besedilu: ZVPot), ni upoštevalo. Zato je presojo (ne)poštenosti pogodbenega pogoja, ki se nanaša na glavni predmet pogodbe, to je obveznost vračanja kredita v tuji valuti, pogojevalo z ugotovitvijo, da banka ni izpolnila pojasnilne dolžnosti. VS RS je glede tega zapisalo:

³ Republika Slovenija, Urad vlade za komuniciranje: Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 167. seji, 25. aprila 2008, stran 23. Dostopno na http://vlada.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/dokumenti/cns/doc/080425142219A_sevl167.doc.

⁴ Notifications under Article 8a Directive 93/13/EES. Dostopno na: https://ec.europa.eu/info/notifications-under-article-8a-directive-93-13-eec_en.

⁵ Zakon o varstvu potrošnikov (1998), člen 23, 24. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/51154/#1.%C2%A0Splošno>.

"26. Ker ZVPot izrecno ne določa, ali je mogoča presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe, se je moralo Vrhovno sodišče najprej opredeliti do tega vprašanja. Na prvi pogled bi besedilo 23. člena ZVPot lahko nakazovalo, da je po slovenskem pravu vselej mogoča presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe, saj ta iz presoje ni izrecno izvzet (kot v besedilu Direktive). Vendar bi bila takšna razlaga **preširoka in nesmiselna** (op. naš poudarek). Naknadna presoja poštenosti glavnega predmeta pogodbe bi namreč močno posegla v pogodbeno avtonomijo strank, saj je glavni predmet pogodbe ravno tisto, kar sta imeli stranki pred očmi in o tem izrecno soglašali. Če bi zakonodajalec želel, da je po sklenitvi pogodbe vselej mogoče uveljavljati nepoštenost glavnega predmeta pogodbe, bi moral to izrecno določiti. Poleg tega je treba nacionalno zakonodajo razlagati v skladu s cilji in duhom Direktive (tim. načelo lojalne razlage). Tako je pravilnejša razlaga, da je presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe mogoča le, če je bil določen nejasno (kakor to ureja Direktiva) ..."⁶

Sklep VS RS je v nasprotju s sodbo SEU v zadevi C-484/08, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, točke 40-44, ki pravi, da Direktiva omogoča presojo pogodbenih pogojev o glavnem predmetu pogodbe in ceni tudi v primerih, ko sta zapisana v jasnem in razumljivem jeziku, če država članica ni prenesla člena 4(2) v svojo zakonodajo z namenom zagotavljanja višje ravni varstva potrošnikov. Obvestilo Vlade RS Evropski komisiji iz leta 2008 ustrezno izkazuje namen vlade.

Dodatno želimo izpostaviti, da VS RS kljub pravnim nejasnostim, na katere se sklicuje v zgoraj citirani točki 26, ni naslovilo predhodnega vprašanja na SEU. Namesto tega je v pravnem dvomu uporabilo razlago, ki je bila v škodo potrošnika. Sporna razlaga je prisotna v vseh odločbah v zadevah, povezanih s krediti v švicarskih frankih, izdanih med majem in decembrom 2018. Po tem VS RS o primerih kreditov v švicarskih frankih ni več odločalo, sodna praksa se je ustalila na podlagi sklepov iz konca leta 2018. VS RS je s tem delovalo v nasprotju s sodbo SEU v zadevi C-416/17, Evropska komisija proti Francoski republiki, z dne 8. oktobra 2018, ki je potrdila, da gre v primeru, ko nacionalna sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji, ne predložijo vprašanja v predhodno odločanje Sodišču EU skladno s tretjim odstavkom člena 267 PDEU, za **kršitev prava EU s strani države članice zaradi neizpolnitve obveznosti**. Predložitev predhodnega vprašanja se pričakuje v primerih, ko Sodišče EU o zadevi še ni odločalo, ko gre za zadevo večjega pomena ali ko je nacionalno sodišče v dvomu glede pravilne uporabe prava EU.

Glede drugega vsebinskega vprašanja, ki zadeva uporabo prava EU na področju predpogodbenega informiranja potrošnika, ugotavljamo, da so v zgodnejših zadevah, to je v sodbah II Ips 201/2017 in II Ips 141/2017 (glej opombo 1) ustrezno implementirani splošna načela in kriteriji pojasnilne dolžnosti, ki jih je razvilo SEU v zadevi C-260/16, *Andriuc in drugi proti Banka Romaneasca SA*. Konec leta 2018 pa je v sodbah II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018 (glej opombo

⁶ Sodba Vrhovnega sodišča RS z dne 7. maja 2018, zadeva II Ips 201/2017, točka 26. Dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111418700/>.

1) prišlo do obrata v škodo potrošnika, ker je sodišče v njih zahtevo po široki razlagi preglednosti in transparentnosti pogodbenih pogojev zamejilo z abstraktnim načelom "pretirane skrbi za potrošnika".

V sporni sodbi II Ips 137/2018 z dne 25. oktobra 2018 lahko preberemo:

"Revizijsko sodišče hkrati poudarja, da pretirana skrb za potrošnika tudi ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne, ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje. Kot lahko človekovo svobodo in dostojanstvo ogroža premajhna skrb zanj, ima lahko enak učinek tudi pretirana skrb. Ravnovesje med enim in drugim v konkretnem primeru izraža pojasnilna dolžnost, torej mehanizem, ki potrošniku omogoči seznanitev s potrebnimi informacijami, na podlagi katerih bo lahko sprejel odločitev, ki jo sam oceni kot zase najsprejemljivejšo. Lahko se odloči za tveganje in večje pričakovane koristi, ali pa za manjšo korist ob manjšem tveganju. Pravo posamezniku ne more ukazovati, kaj je zanj dobro in ga usmerjati k tistemu, kar samo ocenjuje kot koristno in dobro za povprečnega potrošnika."

Najprej, argumentacija VS RS iz konca navedka, da vloga prava ni prispevati k odgovorni poslovni praksi in razvoju kakovostne ponudbe proizvodov na strani ponudnikov storitev in blaga, ampak zgolj zagotavljati, da je potrošnik o prednostih in pasteh proizvodov korektno informiran, ponovno ni skladna z intenco slovenskega zakonodajalca, ki je z neprenosom člena 4(2) Direktive prepoznal, da odgovornost ponudnika blaga in storitev sega onkraj pojasnilne dolžnosti. Pravno mnenje o kršitvah ustavnih in konvencijskih pravic najemnikov kreditov, nominiranih v švicarskih frankih⁸ potrjuje, da gre za aleatorne kreditne pogodbe o kompleksnem finančnem produktu, ki vsebuje prikrita tveganja, ki so nesorazmerno v škodo potrošnika.

Nadalje, s svarilom pred "pretirano skrbjo za potrošnika" je VS RS vneslo nov element v pravno presojo glede na sodbo SEU v zadevi C-26/13, *Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai*, točki 71 in 72, ki pravi, da je zato, ker pogodbeni pogoji, ki določajo glavni predmet pogodbe in ceno predstavljajo izjemo od vsebinskega nadzora nad nepoštenimi pogoji, treba zahtevo po jasnem in razumljivem oblikovanju teh pogodbenih pogojev in torej po preglednosti, ki je določena v Direktivi, razlagati široko.

Abstraktno načelo "pretirane skrbi za potrošnika" dopolnjuje in hkrati omejuje uporabo načela "široke razlage", kar pa ni bilo nikoli preverjeno s predložitvijo

⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS v zadevi II Ips 137/2018 z dne 25.10.2018, tč. 28. Dostopno na <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111423696/>.

⁸ Zupančič, B.M. in Ribičič, C. (2017). Pravno mnenje o kršitvah ustavnih in konvencijskih pravic najemnikov kreditov, nominiranih v švicarskih frankih. Inštitut za ustavno pravo. Dostopno na: <http://www.zdruzenje-frank.si/wp-content/uploads/2018/01/Pravno-mnenje-o-kr%C5%A1itvah-ustavnih-in-konvencijskih-pravic-najemnikov-kreditov-nominiranih-v-CHF.pdf> .

vprašanja v predhodno odločanje SEU, kljub sodbi v zadevi C- 416/17, Evropska komisija proti Francoski republiki, z dne 8. oktobra 2018, po kateri se to smatra za kršitev prava EU s strani države članice. Sta pa sporni odločbi VS RS pomembno vplivali na sodno prakso nižjih sodišč v Republiki Sloveniji, kjer je novo načelo usmerjalo implementacijo kriterijev za presojo pojasnilne dolžnosti v konkretnih primerih.

Na sporni odločbi VS RS v zadevah RS II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018 se je z javnim pismom odzvala Zveza potrošnikov Slovenije, članica mednarodne zveze potrošniških organizacij - BEUC, ki je zapisala:⁹

"Vrhovno sodišče RS je v odločbi o zadevi `švicarski kredit` označilo zahtevo za korektno informiranje kot pretirano skrb za potrošnika. To mnenje očitno ne priznava v svetu sicer nespornega spoznanja, da obstaja velika nesorazmernost v znanju in informacijah med potrošniki in ponudniki finančnih produktov - prav to pa povzroča oškodovanje potrošnikov, s tem pa tudi negativno vpliva na trg."

Ni nepomembno dejstvo, da je v odločitvah VS RS, v katerih se pojavlja sporni argument o "pretirani skrbi za potrošnika", sodnik poročevalec v preteklosti izrazil javno podporo političnemu kandidatu na volitvah za župana glavnega mesta, ki je bil nekdanji predsednik uprave ravno tiste banke, ki je v zadevnem postopku pred VS RS nastopala kot tožena stranka¹⁰. Do javnega izražanja podpore kandidatom za politične funkcije s strani sodnikov se je v preteklosti na načelni ravni opredelil Sodni svet RS, ki je poudaril, da takšno izražanje javne podpore ni v skladu s sodniško etiko in izrazil pričakovanje, da se bodo sodniki izvzeli iz sojenja, če bi obstajala nevarnost konflikta interesov¹¹. V primeru sporne sodbe se sodnik iz sojenja ni izvzel. Taisti vrhovni sodnik je kot vodja civilnopravne sodniške šole za predavatelja na seminarju, ki je potekal konec maja 2018, povabil avtorja strokovne študije, ki je bila napisana po naročilu bank za potrebe sodnih postopkov v primeru kreditov v švicarskih frankih. Do izvedbe predavanja ni prišlo, Center za izobraževanje v pravosodju je predavanje umaknil zaradi protesta Združenja Frank¹². Po našem mnenju so tako podani razlogi za dvom v nepristranskost sojenja, tudi zaradi potencialnega korupcijskega tveganja, saj: "Razlogi, ki lahko povzročijo ali pa vsaj ustvarijo upravičen dvom, da sodnik v sporu ne more več odločiti objektivno, nepristransko in z izključnim upoštevanjem pravnih kriterijev, se lahko nanašajo na določene povezave sodnika s stranko ali z drugimi udeleženci

⁹ Zveza potrošnikov Slovenije (2018). Zaskrbljujoče nerazumevanje vloge varstva potrošnikov v tržnem gospodarstvu. Izjava za javnost (27. november 2018). Dostopno na: <https://www.zps.si/images/stories/finance/2018/VrhovnoSodisceCHF.pdf>.

¹⁰ Klapš, S. (2019). Usoda "švicarjev" v rokah ustavnih sodnikov. Sporna Zlobčeva politična podpora Arharju. Večer, 16.05.2019. Dostopno na <https://www.vecer.com/usoda-svicarjev-v-rokah-ustavnih-sodnikov-10009131?mView=1&tmpl=component>.

¹¹ Trtnik, S. (2006). Pet vrhovnih sodnikov podprlo enega županskega kandidata. Dnevnik (30. september). Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/203845>.

¹² Vuksanović, I. (2018). Konflikti interesov pri izobraževanjih javnega sektorja. Pravna praksa - 2018, številka 26, stran 3, 5.7.2018.

postopka ali pa na sodnikove povezave s spornim predmetom¹³. Podobno stališče je zavzelo tudi samo Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki ga povzema po Evropskem sodišču za človekove pravice¹⁴.

Od sodne prakse VS RS pomembno odstopata zadnji sodbi Višjega sodišča v Mariboru, I Ip 701/2019 in I Ip 712/2019¹⁵. Po prejemu sodbe SEU v zadevi C-407/18 z dne 26. 6. 2019, *Addiko Bank proti Kuhar*¹⁶ na zastavljeno vprašanje za predhodno odločanje s strani Višjega sodišča v Mariboru, je slednje sodišče v zadevi I Ip 701/2019 navedlo:

" ... Zasnova minimalne uskladitve (harmonizacije) državam članicam pušča široko diskrecijsko pravico. Slovenski zakonodajalec jo je uveljavil s tem, da v slovenski pravni red ni prenesel omejitve presoje nepoštenih pogojev, ki pomenijo glavno pogodbeno obveznost, le na tiste pogoje, ki so nejasni (ni prenesel omejitve iz člena 4(2) Direktive 93/13). S tem je omogočil tudi presojo jasnih (transparentnih) pogojev, s čimer vprašanje ustrezno opravljene pojasnilne dolžnosti za obseg dopustne presoje nepoštenosti po slovenski ureditvi nima pomena. Pri tem je zakonodajalec tudi opredelil v 23. in 24. členu Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot) širša, dodatna merila presoje nepoštenih pogojev, kot ta izhajajo iz člena 3(1) Direktive 93/13, s čimer je omogočil boljše, širše varstvo potrošnikov."

Odločbi Višjega sodišča v Mariboru sta opozorili, da ZVPot v členu 23. in 24. opredeljuje dodatna merila presoje nepoštenih pogojev, prav tako pa presoje nepoštenosti pogoja na podlagi ugotavljanja neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank ne pogojuje z odsotnostjo dobre vere, s čimer omogoča boljše, širše varstvo potrošnikov, kar je v skladu z Direktivo.

Tudi v tem pogledu namreč VS RS neupravičeno krči pravno varstvo slovenskih potrošnikov, ko zapiše:

"28. Če bo sodišče prve stopnje v ponovnem sojenju presodilo, da tožnica svoje pojasnilne dolžnosti ni opravila v skladu z relevantno potrošniško zakonodajo, se bo moralo opredeliti do vprašanja, ali predstavlja pogodbeno določilo o prevzemu valutnega tveganja nedovoljen oziroma nepošten pogodbeni pogoj iz 3. člena Direktive 93/13 v zvezi s 23. in 24. členom ZVPot. Za navedeno presojo bo ključno vprašanje, ali si je toženka v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo tožnikov zagotovila, da so bili riziki med strankama znatno

¹³ Odločitev Ustavnega sodišča RS, OdlUS XV, 93, Up-365/05, Ur. l. 76/06.

¹⁴ Sodba Vrhovnega sodišča RS z dne 6. decembra 2018, Sklep I R 174/2018. Dostopno na: <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111424313/>.

¹⁵ Sodbi Višjega sodišča v Mariboru I Ip 701/2019, z dne 09.10.2019. Dostopno na: [¹⁶ Sodba SEU, C-407/18 z dne 26. 6. 2019, *Addiko Bank proti Kuhar*. Dostopno na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215509&pageIndex=0&doclang=SL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4157289>](http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/search.M02.php?q=I%20Ip%20701/2019&database[IESP]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111433454; in I Ip 712/2019 z dne 06.11.2019, dostopno na http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/search.M02.php?q=I%20Ip%20712/2019&database[IESP]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111434265.</p></div><div data-bbox=)

*neenakomerno porazdeljeni. Najprej bo moralo presoditi, ali je bila spoštovana zahteva dobre vere, nato pa, ali obstaja znatno neravnotežje v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive 93/13.*¹⁷

Čeprav se VS RS v zgornjem navedku sklicuje na sklep SEU v zadevi C-119/17 z dne 22. 2. 2018, *Lupean zoper SCOTP BAAK Nyrt*, je njegov pristop v nasprotju z 8. členom Direktive, po katerem imajo države članice možnost zagotoviti najvišjo raven varstva potrošnikov.

Sporne sodbe VS RS zmanjšujejo sodno varnost državljanov RS glede na zakonodajni okvir, ki ga določata ZVPot in 8. člen Direktive 93/13/EGS.

Zaradi njih se je v zadnjih dveh letih nadaljevala in poglobljala agonija slovenskih kreditojemalcev, katerih postopki pred sodišči temeljijo na napačnih pravnih temeljih, se vračajo nazaj na najnižjo instanco in trajajo dolga leta (prve tožbe so bile vložene že leta 2015). Psihična in materialna škoda, ki je bila doslej s takšnim ravnanjem VS RS storjena kreditojemalcem tožnikom in njihovim družinam, je izredno visoka.

Sporne odločbe VS RS imajo za posledico tudi zmanjševanje pogajalske moči kreditojemalcev, združenih v Združenju Frank, ki si prizadevamo rešiti problem nepoštenih pogodbenih pogojev skozi zakonodajni postopek ali s sklenitvijo sporazuma z bankami, **saj utrjujejo dominanten položaj bank v odnosu do potrošnikov, namesto da bi omogočile vzpostavitev dejanskega ravnotežja med bankami in kreditojemalci kot šibkejšo stranko.** Banke ne pristajajo na kolektivno rešitev in se pri tem sklicujejo na odločbe VS RS z utemeljitvijo, da je zaradi potrebe po presoji izpolnitve pojasnilne dolžnosti v posamičnih primerih kolektivna rešitev spora neprimerna, pri čemer pojasnilno dolžnost razumejo ozko namesto široko¹⁸. Podobni argumenti so bili uporabljeni tudi s strani zakonodajalca, ko je Združenje Frank jeseni 2019 želelo po zakonski poti doseči izenačenje kreditov v švicarskih frankih s krediti v evrih kot nacionalni valuti¹⁹. Argumenti bank in zakonodajalca proti kolektivni rešitvi problema valutnega tveganja v kreditnih pogodbah v švicarskih frankih črpajo legitimnost prav iz sporne sodne prakse VS RS.

Več držav je doslej že zaščitilo prebivalce na način, da so sprejele zakonsko oziroma sistemsko ureditev zaradi specifične situacije, v kateri so se znašli

¹⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS v zadevi II Ips 141/2017 z dne 18. oktobra 2018, točka 28.

¹⁸ Zahteve bank v trenutnih pogajanjih, ki potekajo pod okriljem Ministrstva za finance RS so, da je potrebno učinek sporazumne rešitve omejiti le na tiste kreditojemalce, pri katerih banka ni izpolnila pojasnilne dolžnosti, kot dokaz pa se navaja podpisana izjava kreditojemalca, da je bil v celoti seznanjen z valutnim tveganjem. Čeprav je takšna zahteva bank sporna tudi z vidika široke razlage pojasnilne dolžnosti, kot jo je podalo Sodišče EU v zadevi C-186/16 *Andriuc in drugi proti Banka Romanesca SA*, jo na tem mestu omenjamo v zvezi s posledicami, ki jih ima sporna sodna praksa Vrhovnega sodišča RS na pogajalska razmerja med kreditojemalci in bankami.

¹⁹ Mnenje zakonodajno-pravne službe Državnega zbora RS z dne 24.09.2019; str. 19. Dostopno na <https://imss.dz-rs.si/imis/d2b7096d6bd671a57b1b.pdf>.

potrošniki kreditojemalci (Madžarska, Hrvaška, Srbija, in Črna Gora). V več državah (Španija, Poljska, Hrvaška, Srbija) je nacionalno vrhovno sodišče odločilo, da je pogodbeni pogoj, ki vnaša neomejeno tečajno tveganje v škodo potrošnika, nepošten. **Republika Slovenija svojih prebivalcev/potrošnikov v nasprotju s pravnim redom EU doslej ni zaščitila niti po sodni niti po zakonodajni poti.**

Na podlagi vsega navedenega Vas prosimo, da sprožite postopek v skladu s svojimi pooblastili in v interesu zaščitite slovenskih državljanov pred samovoljnim odločanjem VS RS, na katerega odkazuje dejstvo, da le-to v primeru zadev, povezanih s krediti v švicarskih frankih, **ne sodi v skladu s sodno prakso Sodišča EU, pravom EU ter Ustavo RS in Zakonom o varstvu potrošnikov.** S tem deluje v škodo potrošnikov in preprečuje reševanje problema nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah, tako na individualni kot na kolektivni ravni. V Združenju Frank smo prepričani, da so državljanom **kršene pravice iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah** (17. člen, 38. člen, 47. člen), **Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin** (6. in 35. člen ter 1. člen prvega Protokola), **Ustave RS** (2. člen, 14. člen, 22. člen, 33. člen in 67. člen) in **Zakona o varstvu potrošnikov** (23. in 24. člen). Ker ne gre za osamljen primer, temveč za ustaljeno prakso VS RS, ki se je oblikovala na podlagi večjega števila obravnavanih primerov (5), je ta problematična tudi z vidika **neenake uporabe prava EU v državah članicah.**

Slovenski kreditojemalci pozdravljamo možnost, da se lahko s pobudo obrnemo po pomoč na institut varuha človekovih pravic. Upamo, da lahko s pomočjo tega instituta dosežemo, da ne bodo obstoječa omrežja moči, povezana z bančnim lobijem, tudi v prihodnje blokirala naših prizadevanj za reševanje problema po sodni, zakonodajni in sporazumni poti, tako kot so jih doslej.

S spoštovanjem,

Kontakt: info@zdruzenje-frank.si
Telefon: +386 (0) 41 666 557

Matjaž Sušnik
Predsednik Združenja Frank

